

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 21. MAJA (MAY 21), 1943 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 100

Masni napadi iz zraka na Italijo pridejo vsak čas

Mornarični department poroča o uspešnih ameriških operacijah na otoku Attu pri Alaski. Japonska sila potanjena v severovzhodni kot otoka.—Radio Tokio zapretil Rusiji z bliskovito vojno, če bo dala baze v Sibiriji na razpolago ameriškim letalcem.—Nemško poveljstvo poroča o ruskih napadih na nacijske vojaške pozicije na 1100 milj dolgi fronti.—Zavezniki potopili 25 osiščnih parnikov

London, 20. maja.—Iz dobro informiranih krogov je prišla vest, da se pripravljajo masni letalski napadi na Italijo, kakršnih še ni bilo. Velike mase bombnikov bodo vsak dan koncentrirane nad večjimi italijanskimi mesti in pristanišči v pokusu—ki ga je Churchill omenil v svojem govoru v Washingtonu zadnje srede—da Italija ne bo mogla prenesti teh napadov in bo kmalu kapitulirala.

Washington, D. C., 20. maja.—Ameriške čete, ki so se izkrcale na otoku Attu zadnji teden, so poglone Japonce v skrajni severovzhodni kot tega otoka, poročajo mornarični department. Attu leži na skrajnem zapadnem koncu Aleutske otoške grupe pri Alaski.

Ameriške kolone so se spojile po izgonu Japoncev z ozemlja med prelazom, ki se nahaja med zalivoma Holtz in Massacre. Japonci so se umaknili v smeri pristanišča Chichagofa, pravi komunikacije. Točki, kjer so se izkrcale ameriške čete, sta samo deset milj narazen. Med zalivoma je 2500 čevljev visok hrib, ki so ga ameriške čete okupirale po zdrobitvi japonskega odpora.

Japonci so še v centralnem in zapadnem delu otoka, ki je dolg 40 milj in širok 24 milj. Mornarični department je uverjen, da bodo Japonci kmalu pognani z otoka. Kako močna je japonska udarna sila na Attu, ni bilo razkrilo. Mornarični department ni objavil nobenega poročila o ameriških in japonskih izgubah v operacijah na tem otoku. Značilno je le, da operacije ameriških čet proti japonski sili podpirajo topniški oddelki in bojne ladje.

Zavezniki stan. Avstralija, 20. maja.—Ameriški in avstralski letalski so metali bombe na Koe-pang, japonsko vojaško bazo na otoku Timor. V spopadu v zraku so sestrelili in poškodovali devet japonskih bojnih letal.

Drugi roji ameriških letal so bombardirali japonske baze in komunikacijske zveze v Burmi. Tarča bomb so bili Arakan, Akab, Minbu, Lanywa in Thayetung. Letala so vrgla čez dvestotno razstrelilnih in zažigalnih bomb na japonske baze, ki so porušile več militariističnih naprav in zanetile požare. Vsa ameriška letala so se srečno vrnila v svoja pristanišča po izvršenih napadih.

Radio Tokio je posvaril sovjetsko Rusijo pred posledicami, ki pridejo, če bo dovolila tabo baze v Sibiriji ameriškim in drugim zavezniki letalcem, s katerimi bi ti lahko uprizarjali napade na Tokio in druga japonska mesta. Japonska armada bo začela bliskovito vojno proti Rusiji, ako bo dala baze na razpolago zaveznikom, pravi svadnja.

Japonska grožnja je odmevala v vojni operaciji na otoku Attu in izražala bojzen predznanje otoka po ameriški sili Attu je oddaljen okrog 400 milj od Tokija.

Cungking, Kitajska, 20. maja.—Kitajski letalci so metali bombe na japonske baze in komunikacijske zveze v Burmi. Tarča bomb so bili Arakan, Akab, Minbu, Lanywa in Thayetung. Letala so vrgla čez dvestotno razstrelilnih in zažigalnih bomb na japonske baze, ki so porušile več militariističnih naprav in zanetile požare. Vsa ameriška letala so se srečno vrnila v svoja pristanišča po izvršenih napadih.

Radjo Tokio je posvaril sovjetsko Rusijo pred posledicami, ki pridejo, če bo dovolila tabo baze v Sibiriji ameriškim in drugim zavezniki letalcem, s katerimi bi ti lahko uprizarjali napade na Tokio in druga japonska mesta. Japonska armada bo začela bliskovito vojno proti Rusiji, ako bo dala baze na razpolago zaveznikom, pravi svadnja.

Japonska grožnja je odmevala v vojni operaciji na otoku Attu in izražala bojzen predznanje otoka po ameriški sili Attu je oddaljen okrog 400 milj od Tokija.

FAŠISTIČNA ITALIJA MORA BITI KAZNOVANA

Angleški tisk za težke mirovne pogoje NACIJI TOLAZIJO ITALIJANE

London, 20. maja.—Čprav zavezniki krogi vedo, da je še dolga pot, preden bodo lahko rekli, da je zmaga izvojevana, so edini v tem, da morajo biti vse države, ki se bore na strani osi, v tej vojni, kaznovane.

Evening Star in drugi listi so ogorčeni zaradi sugestij iz Amerike, katere je odobril tudi laborit in član parlamenta Emanuel Shinwell, da Italija spet dobi izgubljene afriške kolonije pod pogojem ustanovitve demokratske vlade.

"Mentalnih akrobacij in sugestij glede sklenitve separatnega miru z Italijo smo že sili," piše Evening Star. "Te sugestije prihajajo iz Amerike, kjer prebivalci velikih italijanskih naselbin naglašajo tradicionalno prijateljstvo in lojalnost Ameriki. Italija mora biti kaznovana za storjene zločine. Pri razmotrivanju problema bodočnosti Italije ne smemo dopustiti, da bi čustva zatrnili razum in usmiljenje spomin na zločinski rekord Mussolinija in fašizma. Mussolini je oče fašizma in naciji ter Japonci so ustvarili svojo totalitarno režimo po vzorcu, ki ga je on skotil pred 21 leti."

Daily Mail piše v sličnem tonu. "Kadar nam kdo hoče dokazati, da je italijansko ljudstvo miroljubno, pridno in da mu je bil fašizem vsiljen, se moramo spomniti na vse zločine, ki jih je fašizem izvršil v imenu tega ljudstva in z njegovo podporo," pravi ta list. "Italijanske množice v Rimu so pozdravljale letalce, ki so metali plinske bombe na Abesince, in črnosrajčnike, ki so izbrali veliki petek za napad na Albanijo."

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Bern, Švica, 20. maja.—Nemčija je začela kampanjo, da podpre Italijo in ji vljuje novega poguma za prihajajočo bitko za Evropo z obljubami, da je ne bo pustila na cedilu. Nacijski tisk je, da potolaži Italijane, ki tretajo v bojazni pred zavezniki in invazijo, naglašal, da jim bo Nemčija pomagala pri obrambi fronte južne Evrope. Deutsche Diplomatische Korrespondenz, organ zunanjega urada, je sankcioniral zagotovila o nemški pomoči Italiji.

Domače vesti

Dr. Čok apeliral na Roosevelta in Churchilla za Primorco New York.—Dr. Ivan M. Čok, predsednik Odbora Jugoslovanov iz Italije, je 17. maja brzojavil predsedniku Rooseveltu in Winstonu Churchillju v Washingtonu, da so primorski Jugoslovani v skrbeh zaradi govorice o mirovnem pogajanju med zavezniki in Italijo, katere si je prisvojila Primorje ob koncu zadnje vojne s privoljenjem Velike Britanije, Francije in Rusije. Dr. Čok apelira na Roosevelta in Churchilla, naj se ne sklepa z Italijo noben mir ali premirje, dokler primorski Jugoslovani ne dobe pred garancij za osvoboditev izpod italijanskega jarma. Dolžnost Anglije je, da zdaj popravi krivico primorskim Slovincem in Hrvatom, katero jim je storila 26. aprila 1915, ko je podpisala londonski pakt z Italijo.

Nov grob v Chicagu Chicago.—Dne 20. maja je v predmestju Downers Grove umrl rojak Leopold Bradač, doma iz Bohinja pri Toplicah na Dolenjskem. Starost ni sporočena. Zapuška žena, hčer, dva brata in sestra. Pogreb bo v ponedeljek ob 9:30 predpoldne iz Žefranovega pogrebnega zavoda.

Milwaukee novice Milwaukee.—Pred dnevi je umrl 39-letni Jos. Goličnik, samski, rojen tukaj, ki zapuška starše, brata in sestro.—Dalje je umrl pionir John Plesnik, star 71 let in doma iz Rečice v Savinjski dolini na Štajerskem. Zapuška žena, sina in hčer.—Dne 10. maja je umrla Josipina Erčul, stara 55 let; zapuška šest sinov in štiri hčere.—Dne 13. t. m. je pa umrl Jos. Povše, star 72 let, ki zapuška ženo; tri sinove in tri hčere.—Poroke: Fr. Matevc in Mary J. Pucel ter Kazimir Werner in Mary Koračin.

Is Pennsylvanije Greensboro, Pa.—John in Ana Kus sta izgubila petletnega sinčka Jesipa, ki je podlegel bolezni "meningitis", katere je zdaj precej razširjena v tem kraju. To je bil Kusov edini sinček in staršem je ostala še hčerka.

Clevelandke vesti Cleveland.—Dne 18. t. m. je umrla Johana Merkun, rojena na Igu pri Ljubljani. V Ameriki je bila 30 let in tukaj zapuška nekaj sorodnikov, v Willardu, Wis., pa brata.—Dalje je umrla Rose Vidmar, stara 56 let in doma iz Spodnjega Kalija pri Ljubljani. V Ameriki je bila 40 let in tukaj zapuška moža, tri sinove, tri hčere in štiri vnuke.

Kostariški nadškof proti zvezi z Rusijo San Jose, Kostarika, 20. maja.—Nadškof San Abria je dejal, da je proti ustanovitvi zveze med Kostariko in sovjetsko Rusijo v tem času. Priznanje sovjetske vlade bi dalo kostariški komunistični stranki moralno podporo, katere sedaj nima, v škodo interesom dežele.

Spanija internirala ameriške letalce Oviedo, Španija, 20. maja.—Deset članov posadke ameriškega bojnega letala, ki so se morali spustiti na tla pri Margalu, so španske avtoritete internirale. Letalci so morali pristati na španskih tleh, ko se je pokvaril motor.

Kanada odložila odmerjanje mesa Ottawa, Kanada, 20. maja.—Odločanje mesa v Kanadi je bilo odloženo, ker se niso mogli uradniški pokrajinski odborovi za odmerke zediniti o detaljih programa. Vlada je naznanila revizijo programa glede odmerjanja mesa.

Ustanovitev svetovne živilske komisije Problem nasičevanja ljudstev v povojni dobi Hot Springs, Va., 20. maja.—Ameriška delegacija na mednarodni živilski konferenci, ki se je pričela v tem mestu, je predlagala ustanovitev svetovne živilske komisije, ki naj bi sestavila in izvajala program večje produkcije živila in skrbela za dvig živilskega standarda po vsem svetu.

Na konferenco so prišli predstavniki 44 držav. Glavni problem, ki ga morajo rešiti, se tiče nasičevanja ljudstev v povojni dobi. Program ameriške delegacije, priporočen v sprejetje, določa med drugim: Priznanje važnosti zadostne prehrane, da bodo vsa ljudstva imela dovolj živil. Važnost razvoja poljedelstva kot prispevka svetovnemu napredku in redu. Večja produkcija živil vseh vrst in drugih potrebščin. Stabilizacija svetovnega gospodarstva v zvezi s porastjo produkcije živil. Ameriška delegacija je naglasila, da se program lahko izvede s kooperacijo držav na široki podlagi. Njen program je v soglasju s sugestijami britske delegacije, kateri načeluje Richard K. Law.

Beneš za popolno uničenje nacizma New York, 20. maja.—Dr. Edvard Beneš, predsednik Čehoslovake, je v svojem govoru pred Svetom za zunanje zadeve dejal, da je popolno uničenje nacizma prvi in glavni pogoj rešitve nemškega problema. Nemčija bo morala odstopiti vse pokrajine, katere je okupirala v tej vojni. Beneš je prišel v New York iz Washingtona, kjer je konferiral s predsednikom Rooseveltom in premierjem Churchillom.

"Prihodnje leto bodo Združeni narodi izvajali zmago na evropskih bojiščih," je dejal. "Vojna v Evropi bo morda hitro končana, na kar moramo biti pripravljeni. Nastal bo kaos v Evropi po zlomu Nemčije. Mi ne bomo smeli trčati časa in energije pri obnovi Evrope, če hočemo v resnici vzpostaviti mir in red."

Deportacije holandskih študentov v Nemčijo London, 20. maja.—Holandska častniška agentura Aneta poroča na bazi naznanila v listu Essener National Zeitung, glasilu nemškega državnega maršala Hermann Goeringa, da so nacijske avtoritete deportirale 4000 holandskih študentov v Nemčijo za prisilna dela v vojni industriji. Deportacija je bila odredjena, ko študentje niso hoteli priseči lojalnosti nacijskim avtoritetam.

Davies izročil Rooseveltovo poslanico Stalinu Moskva, 20. maja.—Joseph E. Davies, ki je dospel sem z letalom, je izročil Rooseveltovo osebno poslanico Stalinu. Ali ta vsebuje pozvabilo Stalinu glede sestanka med njim, Rooseveltom in premierjem Churchillom, Davies ni povedal. V razgovoru s častnikarji je dejal, da mu vsebina ni znana. Davies je dospel v Moskvo iz Stalingrada. Dejal je, da razdejanje tega mesta se ne more primerjati razdejanju Madrida ali Rotterdamu.

RUDARSKA UNIJA UMWA SE HOČE VRNITI V ADF!

Green razkril Lewisovo formalno aplikacijo za pridružitve ZADEVA PRED EKSEKUTIVNIM ODBOROM

Washington, D. C., 20. maja.—John L. Lewis se je ponovno obrnil na peti in začrtal novo poglavje v zgodovini ameriškega delavskega gibanja, ko je poslal formalno aplikacijo Ameriški delavski federaciji z deklaracijo, da se hoče rudarska unija United Mine Workers of America vrniti v ADF. To dejstvo je razkril William Green, predsednik ADF, na konferenci s častnikarji.

"Rudarska unija UMWA je naslovila formalno aplikacijo članom eksekutivnega odbora za ponovno spojitve z Ameriško delavsko federacijo," je dejal Green. "Člani sveta so pozdravili ta korak, ki ga smatrajo za odziv na svoje apele onim organizacijam, ki so se odcepile od ADF in se hočejo vrniti v interesu enotnosti in solidarnosti v vrstah organiziranega delavstva."

Green je dejal, da prošnjo za pristop vključuje pismo, ki ga je Lewis naslovil članom eksekutivnega sveta ADF. Vsebine pisma ne more objaviti, ker je v rokah tajnika sveta. Dejal je, da je Lewis naglasil potrebo enotnosti ameriških delavcev. Dalje je rekel, da bo imenoval posebni odbor, ki bo razpravljal o aplikaciji na sestanku z uradniki UMWA, naker bo ta poročal eksekutivnemu svetu ADF v svrhu akcije.

Ali bodo člani eksekutivnega sveta odločili o aplikaciji na svoji sedanjosti, Green ni povedal. Prihodnja seja se vrši v avgustu. Green je je omenil, da pričakuje od vseh unij, vključenih v ADF, da se bodo držale določenih američ. Lewisova unija, če bo sprejeta v federacijo, bo morala upoštevati obljube, dano predsedniku Rooseveltu, s katero so se unije ADF obvezale, da ne bodo stavkale, dokler traja vojna. Pred spojitvijo UMWA z ADF bo treba rešiti jurisdikcijska vprašanja. Green je omenil petdesetih distrikt, divizijo UMWA, ki jo tvorijo kemični in stavbni delavci in celo farmarji.

Green je dejal, da ne pričakuje opozicije s strani progresivne rudarske unije proti spojitvi UMWA z ADF. "Čas začeti vse rane," je dejal. "Čas polagoma celi rane, ki so bile vsake ob ustanovitvi progresivne rudarske unije."

Kaj je Lewisov namen v ozadju aplikacije za pristop njegove unije v ADF, je stvar ugibanja v delavskih in političnih krogih. Mnenje prevladuje, da hoče Lewis razbiti Kongres industrijskih organizacij, gibanje, ki sta ga on in Philip Murray, njegov nekdanji prijatelj, ustanovila. Murray je nasledil Lewisa kot predsednik CIO. Lewis je namreč držal besedo, da bo resigniral kot predsednik CIO, ako bo Roosevelt tretjič izvoljen za predsednika Združenih držav.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

Osební prelom med Lewisom in Murrayjem se je razširil, ko je prvi zahteval, da mora CIO vrniti \$1,650,000 rudarski uniji, vsoto, ki je bila potrošena za financiranje organizatoričnih aktivnosti CIO. Lewis je trdil, da je bilo to posojilo, Murray pa, da je bilo darilo. Z vrnitvijo rudarske unije se bo število članov ADF povečalo na sedem milijonov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržiene drave (even Chicago) in Kanao \$4.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inonastvo \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v sklopu, če je priložil poltino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unpublished articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s 11stom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (May 31, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Sedma ameriška fronta

Več ko leto dni se že govori o "drugi" zavezniški fronti, katere v tem trenutku, ko to pišemo, še ni, pride pa vsak čas nekje na evropski celine. To bo druga zavezniška fronta v Evropi po porazu Grčije in Jugoslavije pred dvema letoma. Prva, ki je potem sledila, je v Rusiji.

Medtem bo druga zavezniška fronta v Evropi sedma ameriška fronta. Amerika ima danes štiri fronte na južnem in severnem Pacifiku, v Burmi in na Kitajskem, peta in šesta je na zapadnem in vzhodnem Atlantiku od ledenega do tropičnega pasa, sedma pa, katere se je pravkar zaključila v severni Afriki, se preseli v Evropo.

Angleži so v tem času te vojne imeli celo vrsto svojih bojišč, raztresenih po vseh pasovih sveta, ampak danes je njihova glavna sila na suhem koncentrirana doma in na severnem afriškem obrežju; druga večja angleška sila se nahaja v Mali Aziji, nato pa v Indiji.

Rusija je v tej vojni edina velesila, ki ima vso svojo armado kompaktno na eni fronti doma—ima pa dovolj posla, kajti držati mora "za rogove" kolosalno Hitlerjevo armado okrog 220 divizij ali več ko polovico nacistične bojne mašine; v ostalih delih Evrope imata Hitler in Mussolini skupaj s svojimi sateliti vred okrog 150 divizij vojaštva.

Ruska fronta je doslej še vedno najvažnejša fronta na suhem, kakor je anglo-ameriška fronta najvažnejša na morjih. Vse fronte Združenih narodov se vežejo in vzdržujejo druga drugo—tako da ne more nihče upravičeno reči, da nekdo drži težje breme vse vojne.

Jasno je, da največ žrtve do danes ima Rusija—nihče pa ne ve, kako bo s človeškimi žrtvami Američanov in Angležev, ko se odpre druga evropska fronta in ko Hitler začne prevažati svoje divizije z ruske fronte na zapad in jug Evrope. Morda pride še letos precejšen oddih za Ruso, dočim bodo Američani in Angleži prijeli Hitlerja "za rogove".

Paradoksa te vojne je—kakor je bila zadnje—da je največ hrupa, največ vidnega vojskovanja na suhem, dočim je najširše bojišče na oceanih, ki zavzema ves Pacifik in Atlantik, tako skrito in molčeče, da razen odgovornih poveljnikov nima nihče nobenih pravih informacij, kaj se prav za prav godi na tem bojišču. To je bojišče s Hitlerjevimi in japonskimi podmornicami. In baš ta pomorska fronta je docela na ramah Anglije in Amerike.

Kako važno je to bojišče, je dokaz poročilo iz Londona, da se Hitler še vedno zanaša na svoje podmornice, da mu pomagajo odbiti invazijo Evrope. Po najnovejših poročilih ima Nemčija blizu 500 podmornic v vodah Severnega morja, severnega, južnega, zapadnega in vzhodnega Atlantika ter Sredozemskega morja. Petsto podmornic je že sila.

Sprva je bil Hitler prepričan, da njegove podmornice popolnoma odrežejo Anglijo od Amerike in drugih kontinentov in jo tako izstradajo; da bo morala kapitulirati; kasneje je računal, da bo s svojimi podmornicami izoliral Ameriko in ustavil prevažanje materiala in vojaštva čez morje. V obojem se je ukanil. Danes menda se računa, da bo vsaj zmanjšal transport opreme in čet, ki odhaja redno iz Amerike v Evropo.

Hitler bi bil uspel, če ne bi bila Amerika pravočasno zastavila svojih moči za sistematično pokončevanje podmornic na vseh morskih linijah, ki jih potrebuje. V tem oziru Amerika in Anglija sodelujeta, da pokončevanje teče ko ura. Ampak vse to pokončevanje, ves ta gigantični boj na morju se vrši tajno—nihče ga ne vidi, nihče ne ve rezultata niti žrtve; nihče—razen odgovornih moč—ne ve, koliko podmornic je že bilo uničenih, koliko prevoznih ladij je bilo izgubljenih in koliko mornarjev je že darovalo svoja življenja za zmago Amerike in Združenih narodov. Vse to bo znano šele po vojni.

Mi smatramo, da je angloameriška pomorska fronta prav tako važna, kakor so vse bojne fronte na suhem, ako ni še važnejša, kajti—brez odprtega morja bi ameriška bojna oprema z življenjem in zdravili vred ne mogla redno odhajati v Anglijo, Afriko in ne v Rusijo, niti ne bi mogle ameriške armade odhajati na Pacifik, v Evropo in Afriko; ruska armada ne bi mogla dobiti ameriških in angleških letal, tankov in topov in ne bi mogla tako uspešno odbiti Hitlerjevih napadov; zavezniške zmage v severni Afriki ne bi bilo.

Ameriška pomorska fronta, ki drži Atlantik odprt na vseh koncih, prav tako ves Pacifik, je bolj važna za zmago nad osi, kakor je bila zmaga v Afriki in kakor je katera koli posamezna zmaga na suhem—kajti brez uspešne pomorske bitke, katere traja dan in noč, ne bi bilo nobene zavezniške zmage v Evropi, ne v Aziji in ne na Pacifiku.

Važno je, da se zavedamo, da so vse zavezniške bojne fronte na suhem, na morju in neveda tudi v zraku enako važne in enako potrebne za zmago nad osi; vse te fronte so tesno povezane med seboj in močno odvisne druga od druge.

Amerika morda ne bo imela ob koncu vojne toliko mrtvih, kakor jih bo imela recimo Rusija—imela pa bo največ gmočnih izgub, kar bo pomagalo Rusiji in ostalim zaveznikom, da njihove krvne izgube ne bodo zaman.

Glasovi iz naselbin

Vabilo na veselico

Bridgeport, O.—Člani in članice naših lokalnih društev so šli na delo, da prirede veselico v korist SANSa in JPO-SS. Veselica se vrši v soboto zvečer, 29. maja v društveni dvorani na Boydsville. Pričetek ob 7.30.

Vsak dan čitamo, kako strada slovenski narod v starem kraju. Ta veselica se vrši z namenom, da se da dobiček, če ga bo kaj, v sklad SANSa in JPO-SS, da se pomaga slovenskemu narodu po vojni. Torej vabim vse Slovence in prijatelje, da se udeležijo te veselice. Vstopnina bo samo 35c. Za ples bodo igrali Snappee Entertainers. Še enkrat apeliram na vse Slovence v tej okolici na to našo skupno zabavo dne 29. maja.

Mary Kroflich, 13.

Za novim delom—

Monroe, Mich.—Dne 2. aprila sem pustil delo v rudniku v Buttu, Montana. Potem sem se malo odpeljal, šel na mesto in pregledal čas pa mislil na odhod po Ameriki—srake lovit iz kraja v kraj. Kupil sem vozni listek na busni postaji in odpotoval iz rudarskega mesta. V sredo zvečer, 5. maja, sem dospel v Monroe, Mich., in sedaj sem tu.

Čudno se mi je zdelo, ko iščem sobo v hotelih, toda je vse zasedeno. Nobene sobe prazne. Hodim iz ulice v ulico in pazim na okna, če imajo kaj sobo v najem. Toda po treh urah tavanja vse zaman. Končno stopim doli v mestu v neki brolg in vprašam po sobi. Stara, grbasta in že škrbasta ženska mi pravi, ako hočem onole "krevet" in pokaže pod stopnice. Pravi, da tam njen mož čisto spi in da za eno noč bo lahko dobra. Vzel sem "krevet", plačal 50c in prespal noč pod stopnicami—kot nekdo Aleš.

Kaj vse to pomeni, da ni moge dobiti sobe v hotelu? Vprašam tisto čarovnico drugi dan. Pove mi, da je vlada kupila jezikarno pri jezuru, ki je bila zgrajena leta 1929-31. Sedaj jo delavci podirajo oziroma prenavljajo, da bodo v nji izdelovali razne aluminijске kose za letala. In tako je vse mesto zasedeno po delavcih, kajti na tisoče se jih je semkaj preselilo iz vseh štirih vetrov dežele. Delavcev je kot mravelj, da čim hitreje prenašajo to tovarno in da jo čim prej poženejo v obrat. Zaeno v bližini grada tudi hiše, da bodo delavci imeli streho.

Tako sem končno dognal, zakaj so po hotelih vse sobe zasedene. Zdaj sem že dobil sobo, pa tudi delo sem takoj dobil v papirnici in sem že napravil šest štihov po osem ur na dan. Čestokrat ališim, da nekateri delavci delajo kar po 16 ur na dan; ker v tem mestu zelo primanjkuje delavcev.

Delo imam v strojnem oddelku. Imam štiri stiskalnice, ki stiskajo vodo iz papirja. Na primer papirnata "rjuha", ki meri 5x4 čevlje, tehta 34 funtov, ko pride na valjar; ko gre skozi stiskalnice in potem dalje v sušilnico na paro, pa tehta samo osem funtov. Papirnate "rjuhe" so seveda različne velikosti in teže; so dolge od 5x4 do 8x6 čev-

ljev. Napol mokre tehtajo od 30 do 90 funtov.

Delo je lahko, posebno pri stiskalnicah, kajti vse delo opravi stroji. Delavec mora le pogrnati in ustaviti stroj o pravem času. V par urah sem bil popoln "ekspert", kar sta mi pokazala delovodja in neki delavec. Ko sem dodelal v soboto, mi je delovodja trikrat naročil, naj gotovo pridem na delo v ponedeljek.

Velika izprememba! Pred leti je bilo vse drugače. Takrat je bilo: Pojdi pes, bohunk, od koder si prišel... Pa naj še kdo reče, da niso "človeki" največji prihrankenci, ki delajo po navodilih in po potrebi. Kako se ti danes navidezno vse dobriki in liže kot mala mucika, ko se drgne ob hlače.

Plača je tukaj 75 do 90 centov na uro. Hrana po restavracijah je baš dolar dražja na dan kot v Buttu, Mont. Pa tudi manjše porcije so, tako da bi človek moral gledati skozi prste namesto jedačo. V Buttu se ni še nič poznalo glede pomanjkanja mesa—dovolj je vsega. Kot se mi vidi, sem tukaj prišel v stradalnico.

No, če ne bo šlo na bolje, ga bomo pa zopet zasedli in se odpeljali proti zapadu. Bil sem v neki restavraciji, kjer so bila razna jedila po \$1.25. V Buttu nisi videl kaj takega na jedilni karti. Menda mislijo, da smo milijonarji, da nam živim strojem toliko zasolijo. Da, da, se pač vidi, kam pes tace moli.

Frank Kroll.

Nekaj o Judih in—"judih"

Cleveland.—Naj ne mislijo naši literati, da nameravam pričeti kakšno vojno z njimi na literarnem polju, kot ga oni nazivajo. Oh, ne. Pojasnil bom le moje stališče glede Judov in "judov", na račun katerih smo slišali take in take izraze že v starem kraju. Toda kolikor sem morem jaz spominjati teh izrazov, niso tako strašni, da bi se morali naši progresivni rojaki zgražati.

Zadnjič sem čital v Majskem Glasu črtico Mirka Kuhelna "Kopel pod posteljo". In tako sem se spomnil tistih krajev med rekama Krko in Savo, ali Krkaške polja tam v Sloveniji. Na tem polju so razne vasi in v nekaterih izmed teh so se vršili tudi semnji. In na te semnje so poleg kmetov prihajali tudi židovski trgovci s svojim manufakturnim blagom za obleko. Ker so ti židovski trgovci vedeli, da kmetje radi "glihajo", so jim vedno postavljali visoke cene, ki pa so jih pri "glihanju" znižali, samo da je šel "kšeft" naprej.

In tako se je pri nas vkoreninil izraz—"ti si pa Jud", ali "ravno tak je kot Jud". Ko so naši kmetje postali veliki liberalci, ker so čitali takratnj "Rodoljub", se spominjam, da sta tekmovala za državne poslance klerikalec in liberalce—če se ne motim, je bilo ime slednjega Globočnik iz Kostanjevice. In ko se je moj bratranec, ki bi bil lahko moj stric, izrekel za liberalca Globočnika, je rekla njegova žena: "Pa ti boš volil Juda?"

Torej kdorkoli je znil nekaj,

kar ni bilo povolji klerikalcem, je bil—Jud. In prav tako je bilo tudi v liberalnem taboru napram klerikalnim nasprotnikom, ki so bili tudi—"židje" ali "judje". Je bil pač neke vrste priimek, s katerim so nasprotniki obkladal drug drugega, dasi ni so bili židje ne po veri, ne po narodnosti. In tako je še danes. Stvar je lahko nedolžna, kot je bila na primer pri nas v starem kraju, lahko pa tudi resna, skrajno nevarna in škodljiva, to je, ako se ustvarja mržnja in sovražstvo do Judov radi njih narodnosti ali vere, kot to na primer delajo nacisti in fašisti, katerim je preganjanje in moritev židov le pretveza za spletnje ljudstva in kriminalstvo, da se drže v sedlu.

Torej ko sem se oni večer pojavil pri vratih Slovenskega delavskega doma na plesu, ki se je vršil po koncertu mladinskega pevskega zbora, mi prideta nasproti John Šore in predsednik zbora Trlep. Slednji se je takoj začel nekaj opravičevati, toda nisem mogel razumeti, za kaj gre, ker nisem bil pri popolnanskem programu. Vpraša me, kaj jaz mislim o židih.

"Kaj jaz mislim?" sem odgovoril. "Mislim to, da so nam dali Mojzesa, sveto pismo; kristjanom Kristusa, sv. Jožefa in vse druge svetnike razen Barage, ki je bil naš človek. Dali so tudi Karla Marxa in z njim znatni socializem, povrhu pa še komunizem v Rusiji in Trockega; nadalje veliko učenih zdravnikov in drugih znanstvenikov. Vse to smo podedovali po Judih in katoličani so jim lahko hvaležni, da imajo kriščansko vero in gospode duhovnike.

Bilo je ravno v isti dvorani, ko so zborovali radi kegljišča in je bil ta dopisnik tarča, v katero so nekateri streljali. Vpili so, ako jednota noče dati posojila, "bomo šli pa k Judom". Ko smo zborovali na dvanajsti redni konvenciji, je bilo mnenje v Collinwoodu, da podpiramo—Jude, dasi so bili ti popolnoma nedolžni, ker jih ni bilo zraven. Torej radi nekaj blebetamo kar tja vendan, ne da bi pomislili, kaj blebetamo.

Nedavno je Ameriška Domovina imenovala nekega židovskega rabinca, ki je pribežal iz Jugoslavije in je seveda naklonjen sedanji jugoslovanski vladi v Londonu. Vsaj v takem smislu je podal poročilo reporterjem. Enakopravnost je bila takoj huda, ker Ameriška Domovina ni povedala, da je ta Jugoslovčan—žid. Torej tudi pri Enakopravnosti nimajo radi židov, če se ne strinjajo z njih sedanjo taktiko. Se pač jeze, ker so prikršani za \$200 mesečno za oglaševanje jugoslovanske zamejne vlade v Londonu. No, pa saj res ni prav, da neki časopis v metropoli dobi tako podporo, drugemu se pa odklanja. To ni socialistično, po mnenju Antona Šabca, urednika Enakopravnosti. Deliti bi si morala oba časopisa, potem bi že z veseljem pisala v prid kralju Petru! In tako pride židovski rabinec v šmir, čeprav ni nič zakrivil.

In vendar nismo čitali nikakega protesta od sedaj v Enakopravnosti od njenih naročnikov, zastopnikov in intimnih prijateljev. Torej kaj je narobe z ubogim rojakom Trlepom? Nič. Izustil je le nekaj, kar se je naučil v stari domovini. Pozneje se pa ni več učil in tako ni vedel, da je Bog ustvaril toliko različnih narodov z različno poltjo iz Ada-

movega rebra. Trlep je mislil, če reče "Jud", da je to naš domač trgovec ali rojak, ki se razuma na tak in tak biznis. To je po našem mnenju pač vse, kar se more reči o Trlepu: Nekriv!

Well in še enkrat well. Moramo vas opomniti, da smo nekdo imeli vojno radi židov kar tukaj doma v metropoli. Enakopravnost je pač dovolila svojim oglaševalcem, da so dali povoda za to vojno. Vse je šlo "okey", dokler se ni oglasil ta dopisnik, ki rad vtika svoj nos tja, če vidi, da bo kakšna srbečica.

Vidim rojaka, ki drži roko gor in bi rad vedel, kaj vendar je bilo. Well, naši so svarili, da naši rajši podpirajo žide kot pa svoje—trgovce namreč. Oglasil se je eden, oglasil se je drugi itd. Potem je dobil besedo v Enakopravnosti še ta dopisnik, ki je povedal, da ti naši trgovci sami podpirajo Jude, ker pri njih naročajo blago, katerega potem prodajajo svojim rojakom. Nadalje, da nekatere judovske firme upošljujejo naše ljudi. Na primer pri Richman Brothers dela več sto slovenskih deklet in žena in tudi mož.

Nekoč sem dobil nalogo, da dobim znake za društvo. Moral sem k židom, kjer je bila upošlena slovenska deklina, ki mi je šla na roko. Dobil sem, kar sem želel in tudi je bilo izdelano tako kot sem želel.

Ko sta Sears in Roebuck, ki nista bila žida, pričela svoj tako zvan "mail order business", bi bila šla skoraj k vragu—v bankrot kot mnogo drugih takih firm. Da nista propadla, se jima je pridružil žid Julius Rosenwald, ki je ustvaril velikansko podjetje, vredno veliko milijonov dolarjev. In kot Henry Ford, tako tudi Sears Roebuck Co. uposljuje tisoče in tisoče delavcev. Henry ni žid, pri Sears Roebucku so v večini. Ali Henry Ford ima več "troubala" s svojimi delavci, ker je prerobal, kot pa Sears Roebuck Co. Torej tukaj ni vprašanje, kakšne narodnosti ali vere si, ampak kakšen si.

Tam, kjer sem jaz uposlen, smo vsakovrstne narodnosti. Prevladujejo tukaj rojeni Amerikanci, potem pridejo Irce, nekaj Angležev, par Škotov, malo število Nemcev, trije Rumunci, dva Hrvat, en Srb, 15 Slovencev, štirje Litvini, dva Šveda, par Poljakov in en sam Rus. Bili so tudi trije Italijani, toda je eden šel nebesa. Vse te narodnosti so zastopane med 400 uslužbenci v remizi na St. Clairju, pa se vsi dobro razumejo, kot na primer vsaka družina, kjer je 16 otrok.

Za prijatelja imam pravega Indijanca, "čifa" Redpatha, ki nas ima zelo rad. Če katerega izmed nas začne zapirati, ima on vedno zeliščni čaj. Glavar je že nad 70 let star, a je še vedno krepak in rad filozofira. Potem imam črnca, ki je tudi prijazen fant; ali če ga malo pošegetaš, skoči tri čevlje visoko.

Vse to je dokaz, da lahko vse narodnosti in polti skupaj vozijo, če niso ščuvane druga proti drugi.

Frank Barbič, 53.

Seja čikaškega odbora JPO-SS

Chicago, Ill.—Prihodnja seja lokalnega odbora slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora se bo vršila v torek, 25. maja v Tomažini dvorani, 1902 W. Cermak Rd. Pričetek točno ob 8. uri zvečer. Ker bo to zadnja seja pred našo dobrodelno veselico dne 30. maja, je zelo važno, da se udeležijo vsi zastopniki in vsaka zastopnica. Prosim, bodite točni, kajti dobro se moramo pripraviti, ker kakor izgleda, bo udeležba ogromna. Vabljen je tudi vsak posameznik, ki je pripravljen pomagati na prireditvi.—Rodoljubni pozdrav!

John Gottlieb, tajnik.

Naše aktivnosti

Cleveland.—Dasi smo v strašni vojni furiji, smo vseeno aktivni z več stvarmi. Samo premalo nas je aktivnih ljudi—veliko premalo. Zadnjič sem poročal o aktivnosti tukajšnje podružnice 35 JPO-SS, tako tudi glede nameravane priredbe, ki se vrši s programom 24. oktobra v slovenskem delavskem domu na Waterloo rd.

Do takrat je res še daleč, toda naše ženske, zastopnice nekaterih društev pri tej podružnici so

že več dni pridno na delu. Sicer nabirajo oglase okrog obolenem tudi prostovoljne prispevke za naše revne ljudi v starem kraju—v Jugoslaviji in Primorskem.

S temi ženskami se večkrat srečujem: one zbirajo oglase, prostovoljne prispevke, jaz poleg prispevkov za stari kraj tudi pobiram naročnino za Prosveto in hodim z zalogo Majke Glasov pod pazduho. Ko se srčamo, se mimogrede malo pogovorimo in pošpasimo, pa tudi malo potočimo, ako nas kdo kaj ozna. Tisti, ki je že poskusil s prosjančenjem od hiše do hiše, že ve, kako je—podpisani se poskusil je v ogromni meri, ako na tej nevarni poti dobi malo dobre ljudi, ki te prijazno sprejmejo in še globoko posele v žep, pa skoraj na vse neprimljive pozabimo.

Tako sta mi dve naši zastopnici povedali, da se med sitnimi akopiškimi ljudmi dobe tudi rešljivi rojaki, kot sta na primer zakonca Frank in Augusta Kisch, ki blizu Slovenskega delavskega doma vodita kamnosečn obrt in sta darovala za pomoč akcijo dvajset copakov. To se govori! Obema Kosichevima lepa hvala in najboljši uspeh vajini obrti!

Res je, da se dobe še do ljudje. Človek ne misli, da na vsako podružnico pripadajo, ali dvajset dolarjev. Kaj ta dva ne moremo pričakovati vsakega. Ampak vsakdo naj toliko, kolikor more. Ako more dati nič, saj to lahko po na lep način in nabiralci bo upoštevali. Torej le korajžje, biralke podružnice št. 35!

Ko smo čitali račun zadnje priredbe podružnice št. 2 JPO-SS na St. Clairju, smo videli, je bilo čiste preostanka z rovi vred nad dva tisoč dolarjev. Dobro ste napravili, lahko rečem, da imenito. Prej smo si ali, da ste v sentiklarski nabini sami mrličji, sedaj pa bi vsi skoraj malo zavidali vašega uha. No, pa naj bo, saj gre v en žakelj—vse v eno blagajno.

Čital sem tudi v Prosveti budo v Chicagu v isti nam upozorili pomenljivo Jontesa igro "Vera v vasaenje." To v nedeljo popoldne, 30. maja dvorani Bohemian American, 18. cesti med Ashland in B Island ave. Ker je omenje kdo bodo igralci v tej igri in podpisani pozna vse navede sem prepričan, da bo igra do podana. Lansko leto je čikaška podružnica podala koncert, ki prinesel nad tisoč dolarjev ga—če se ne motim, okrog \$150. Upanje je, da boste tudi vi privabili veliko ljudi v dvorano na to igro, in sicer ne samo Chicaga, marveč tudi iz okolnih naselbin—iz Waukegana, Kesh, Racina, Milwaukeeja in k to tudi iz bolj oddaljenih naselbin kot so La Salle, Oglesby, Sheboygan. Kajti ta igra je nas vse in za vse zaslužljiva in pretresljiva.

Veseli me, ko čitam, da se leg starih podružnic ustanovijo tudi nove postojanke in da pri njih tudi aktivni. Vem, je dandanes bolj težko biti aktiven pri tem in onem, kajti v kdo je vprežen pri delu za vojno svoj obstanek. Kljub temu se poleg "kikarjev" in raznih dobe tudi taki ljudje, ki so volji delati in nabirati prostovoljne prispevke, pomagati programih, priredbah itd. Ljudje se ne ozirajo na potena, sem pa tam lete pod noge onih, ki pravijo, da smo neumne ker se trudimo in tratimo čase druge—za narod in delavstvo. Po mnenju teh ljudi naj gre v k vragu, ti pa sam zase glaj. Res pravijo tako, toda naj le pozabimo...

Vsi mi in vi prijatelji po Ameriki moramo skupaj stopiti, lati in nabirati za naše zaslužne rojake, brate in sestre v starem kraju. Oni nas prosijo objokanimi očmi in sklenjenimi rokami. Ne mislimo, ako smo mi v Ameriki siti, lepo običaj in tudi živimo v razmeroma pih stanovanjih in tudi se prilično zaslužimo, da je povsod tak. Mi bi želeli, da bi bilo res vsod tako, posebno pa za nas v rodni kraj. Ali bi drage v rodni kraj. Ali bi bože ni in tudi ne vemo, kdaj! —Pozdrav vsem, posebno (Dolje na 3. strani)

Ranjeni ameriški vojak z grupo svojih tovarišev v džungli Nove Gvineje.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ANGLEŠKI LIST O VLOGI JUGOSLAVIJE O PRILIKI INVAZIJE BALKANA

(Jugoslovanska direkcija za informativni službo poroča iz Londona naslednje:—JIC).

The London Times prinaša dne 12. maja dolgo poročilo o Jugoslaviji z ilustracijo našega zemljevida. Članek je izšel z naslednjim naslovom in podnaslovom:

"SRBSKI USPEHI NA BALKANU"

"Gerilci so živili v državi na ključnih točkah"

Članek je napisal poročevalec Londonškega Timesa v Carigradu, ki piše med drugim:

"V času, ko Nemci z mrzlično naglico utrjujejo svoje postojanje na evropski celini in upajo odbiti zaveznike napade, je za njihovo napredovanje, da podjarmijo srbske upornike, popolnoma izločili in da general Mihajlovič vedno brani svoje močne strategije postojanje v osrčju Balkana."

Ta neuspeh, da zaduše srbsko vstajo, je kakor trn v sovražni boku, ki bo imel morda tudi izredno težke posledice. Policijske, katere držijo general Mihajlovič, dominirajo ceste in zveze na Balkanu; navzočnost srbskih in grških gerilcev za silami vojske, branečimi obalo, bo brez dvoma postala središnja točka, okoli katere se bodo zbirali balkanski narodi, ki hrepene za tem, da preženejo mrzkega nemškega in italijanskega tuja iz svoje domovine."

Vzornost osi

London, 12. maja (AP). — Slučajno zanašajo se na svoje utrjene položaje so vojni gospodarji osi, ki zdaj popolnoma zaupali delavnemu vojskovanju in so prvi po treh in pol letih popolnoma v obrambi ter čakajo na nemške napade zaveznikov, katerih kraj in čas bo po mnenju tukajšnjih opazovalcev določen na konferenci v Washingtonu.

Govore tudi, da Nemci pošiljajo svoje državljane iz Bolgarije domov in da so v Belgradu začeli tukajšnjih opazovalcev napadati; na grškem otoku Kreti se vrši veliki invazijski manevri.

Gerilski napad na Paveličev rojstni kraj

Zürich, 11. maja (Ona). — Vas Bradina, kjer je bil rojen "poveljnik" Ante Pavelič, ki se nahaja na Hrvaškem, je bila bajno gerilcev v znak maščevanja proti ustaškemu vodji popolnoma razrušena.

Zagrebiški dopisnik švicarskega lista Basler Nachrichten poroča, da so se gerilci v tej vasi branili šest mesecev proti četam osi. Kraj so zapustili šele, ko je bil popolnoma razrušen. Neutralski poročevalci javljajo, da je največji problem Paveličeve administracije gerilsko gibanje v deželi. Neprestano naraščajoče število teh bojevnikov proti okupatorjem zaposluje čedalje več skupine nemških in italijanskih vojakov ter Paveličevih pristavev.

Gerilci zelo razlikujejo med svojimi hrvaških nasprotov — pronacističnih napadal-

nih čet, takozvanih ustašev, in rednih vojaških enic hrvaške armade. Dočim gerilci neusmiljeno pobijajo vse ustaše, oni redne vojake vabijo, naj se jim pridružijo v boju proti Nemcem.

Okraji v bližini železnice Sarajevo-Dubrovnik so bili pozorišče največjih in srditih bojev. Ko so vojaški oddelki osi še končno zopet uspeli, da zavzamejo železniško progo, so našli na tej progi vse postaje v razvalinah, a tunele, viadukte in mostove porušene.

Jugoslovanske žene so podarile zastavo čehoslovaki vojakom

Christian Science Monitor prinaša v svoji številki od 11. maja članek o čehoslovaki armadi v Veliki Britaniji s fotografijami posnetkom čehoslovakega artilerijskega oddelka. Na posnetku je videti na topu čehoslovake zastavo, o kateri pravi besedilo pod sliko, da so jo darovale jugoslovanske žene v znak jugoslovanske-čehoslovske prijateljstva.

Zastava nosi napis: "Zmagoslavje naprej za čast in za domovino!"

Telefonske zveze med Turčijo in Bolgarijo pretrgane

London, 11. maja (AP). — Radio Budimpešta poroča, da so tele-

Predavanje ministra dr. J. Šuteja

(Dr. J. Šutej, jugoslovanski finančni minister, je imel 1. aprila v čehoslovaki inštitutu v Londonu zanimivo predavanje o "povojni obnovi Jugoslavije." Za to predavanje ga je zaprosilo "Čehoslovaki društvo za gospodarska raziskavanja."—JIC.)

"Ko sem prejel to nalogo," je dejal dr. Šutej, "sem rekel, da bom govoril o povojni obnovi agrarnih dežel. Ko pa sem pozneje stvar premislil, mi je prišlo na um, da je glavna naloga, ki leži pred nami, ne le rekonstrukcija, temveč tudi vprašanje, kako vključiti poljedelske države v naš novi svet, ki bo vse, kar hočete, le ne agrarni. Najprej je to, da bo svet predvsem drugačen... Razširil se je in postal večji, ker so se materialne dobrine človeštva v tem veku po količini pomnožile več nego v vsej prejšnji zgodovini — a to je tudi nekoliko spremenilo karakter ljudi. Drugo pa je, da je svet zdaj mnogo bolj tesno povezan v svojih odnosih... V tej čudni tvorbi moramo najti nekaj primerne za naše agrarne dežele. Še dandanes uporabljamo pri nas ročno delo v taki meri, da zaradi nezadostnega izkoriščanja strojnih sil predstavljamo še vedno preostanek starega sveta... Kot poljedelska dežela bomo prideli dobrih nizke vrednosti v pogledu denarja, tako da ne bomo dovolj premožni — tudi ako predpostavimo, da bomo svoje agrarne pridelke mogli izvažati — da bi plačali ono dobroto, katere nam bodo želele prodajati industrijske dežele in katere bomo želeli kupiti. Morda bo kdo trdil, da bi mogli tako blago tudi še nadalje dobivati na kredit,

lefone zveze med Turčijo in Bolgarijo pretrgane.

Rumunske izgube so pol milijona vojakov

New York, 11. maja. — Columbia Broadcasting System poroča, da znašajo rumunske izgube na vzhodnem bojišču že 500.000 mrtvih, ranjenih in ujetih — kar priznava tudi sam rumunski ministri predstnik Ion Antonescu.

Italijanski poraz

London, 13. maja. — Jugoslovanska vlada v Londonu je dobila naslednje poročilo: V črnogorskih gorah je prišlo do bitke med četami in Italijani, ki je trajala več dni. Italijanski oddelki je bil razpršen in je izgubil 476 moških mrtvih in 730 ujetnikov.—(JIC).

Italijanski polkovnik padel na Hrvaškem

New York, 14. maja. — Columbia Broadcasting System poroča, da je britanski radio javil smrt italijanskega polkovnika, ki je bil komandant italijanskih čet na Hrvaškem; padel je v borbi s hrvaškimi partizanskimi skupinami.

Rekonstrukcija Paveličeve vlade

New York, 15. maja (N. York Times). — Nemška radiopostaja, katero je zabeležil United Press v New Yorku poroča, da je dr. Budak, Paveličev poslanik v Berlinu, večerj odpotoval v Zagreb, da prevzame mesto ministra zunanjih zadev v novi vladi takozvane "Neodvisne" Hrvaške države.

toda prepričan sem, da bo večina izmed vas mojega mnenja, namreč da to ne bi moglo trajati dolgo in tudi ne bi bilo ugodno za nas. Edini izhod bi bil, da začnemo izdelavati blago, katerega denarna vrednost je bolj visoka. Popolnoma jasno mi je, kaj moramo storiti. Pridelati moramo več v količini in v vrednosti. Ena pot, ki drži k temu cilju, je industrializacija, druga pa, da posvetimo del svojega bogastva in svojih sredstev, predvsem pa naše delovne sile, proizvodnji takih poljedelskih pridelkov, ki nam bodo prinesli višjo ceno v denarju, kakor naši dosedanjí pridelki.

Kot drugo značilno potezo nastajajočega novega sveta je označil dr. Šutej dejstvo, da je vsaka dežela odvisna od drugih. "Za povprečen standard udobnega življenja je potrebno nič manj nego 75 različnih bistvenih stvari, katerih niti ena sama država na svetu ne more vseh pridelati. V svojem zadnjem silnem govoru je Churchill razpravljal o tem, kako potrebno bi bilo, da se ustvarijo evropske federacije. Cisto neglede na politično naziranje se mi vidi popolnoma jasno, da bomo mi — agrarne dežele — bolje napredovali v gospodarskem pogledu, ako prenovimo svojo ekonomijo zastarelega agrarnega tipa in jih pretvorimo v sodobni industrijski tip, ki temelji na sodelovanju, na stvarnem najtesnejšem sodelovanju namesto dosedanjih razpršenih naporov."

"Poskusil bom," je nadaljeval dr. Šutej, "da vam pokažem, kaj bi te države pomenile, ako bi se združile in v gospodarskem pogledu tesno sodelovale — tudi v slučaju, da ohranijo svojo politično oddvojenost. Naj bo vsaka država zase; toda predvsem in najprej naj bi v skupnem posvetovanju raziskale svo-

je posebne možnosti in pristo- voljno razdelile svoje naloge tako, da bi vsaka država zadržala le one, katerih se more lotiti na najugodnejši in jih izvesti na najcenejši način. Tako bi se energije in prirodna bogastva vseh v polni meri izkoristila, a vse skupaj bi v takem skupnem naporu mogle doseči zares izredne uspehe."

Dr. Šutej je na koncu svojega predavanja podal podroben pregled predvojnega izvoza in uvoza in sploh celokupnega blagovnega prometa evropskih držav, ki se nahajajo na ozemlju leke- čem med Baltičkim in Egejskim morjem, torej Poljske, Čehoslo- vake, Avstrije, Madžarske, Ru- munije, Jugoslavije, Bolgarske, Grčije in Turčije. Ta skupina držav ima ravno toliko prebival- cev kot Zedinjene države Se- verne Amerike, dočim njihov skupni nacionalni zaslužek ne dosega niti polovice dohodka Velike Britanije. Vse te države, posebno pa one, ki se nahajajo v sredini, med njimi tudi Ju- goslavija, so s svojim stvarnim trgovskim prometom medseboj- no ravno tako tesno povezane, kakor na pr. države, ki sestav- ljajo britansko zvezo narodov (British commonwealth of nations)."

"Vprašanje je zdaj," je dejal dr. Šutej, "kaj bomo storili po vojni. Najvažnejše je, da delamo. Predragocitni moramo svoj zastareli svet primitivnega poljedelskega gospodarstva in stopiti v novi industrijski svet medsebojnega sodelovanja ter v ta svet uvesti tudi naše polje- delstvo. S sodelovanjem bomo dosegli mnogo, brez sodelovanja ničesar. Seveda iz tega še ne izhaja, in to poudarjam, da v slučaju, da ne bi sodelovali, ne bo ničesar. Svet gre naprej in ako ne gremo mi z njim v isto smer, v smer sodelovanja, ne le da bomo zaostali — to bi še ne bilo tako hudo — temveč drugi nas bodo prehiteli, nadvladali in potisnili v stran, tako da ne bomo mogli več napredovati v tem mrzličnem svetu, ki s toliko bri- zno izdelava tako velike količine. Ali ne bi bilo bolje za nas, da si preskrbimo ugoden položaj, nego da dopustimo drugim, da nas pehajo sem in tja?"

Ne pozabljajte na nizki nivo življenja naših narodov. Ne bomo se mogli povzpeti na višji standard, ako ne bomo pridela- vali blaga boljše kakovosti in višje cene. Nobene druge poti ni do višjega standarda življe- nja, kakor sodelovanje ter iz- boljšanje in povečanje pridelka, a to prav zares lahko dosežemo. V naših rokah je, da pomagamo našim agrarnim narodom, da dosežejo ta višji standard živ- ljenja."

Glasi iz naselbin (Nadaljevanje z 2. strani.) onim pridnim in potrpežljivim kulturnim delavcem, ki delajo za ubogi narod.

Anton Jankovič.

Zastopnikom vsakršnih društev

North Chicago, Ill. — Vsi zastopniki tukajšnjih društev so vabljani, da se udeležijo skupne seje, ki se vrši v nedeljo zvečer, 23. maja v Slovenskem narodnem domu, pričetek ob sedmih.

Na tej seji moramo izvoliti drugega tajnika, ker je resignirala mrs. Christine Stritar radi bolezní, kakor tudi ukreniti, ako bomo zbirali denar, da po vojni postavimo spomenik padlim slovenskim fantom iz mesta Waukegana in North Chicago. Če se odločimo za to akcijo, moramo seveda dobiti čarter in rešiti več drugih reči. Ako mislite, da stvar ni potrebna, pridite vseno na sejo, da se stvar reši do kraja, kajti do sedanja seje so bile slabo obiskane. Torej na svidenje na seji 23. maja zvečer.

Lovrenc Ogria, blagajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

A. G. Ely, Minn. — Predno vam moremo dati kakšno poja- snilo, moramo imeti več infor- macij o kompenzaciji, katero omenjate. Kakšna kompenzaci- ja je to?

Klubi Rdečega križa za vojake

Eden od prvih problemov, ki se je postavil, ko so ameriške čete začeli prevažati preko morja, je bil, kako naj se jim omogoči, da pridejo na dopust. Ameriški Rdeči križ je našel rešitev z ustanovitvijo klubov za vojake v posebnih krajih, ki so jih oblasti odredile za dopust. Najprej na Islandu, potem na Angleškem in sedaj tudi v severni Afriki, na Bližnjem vzhodu, v Indiji, na Kitajskem, v Avstraliji in na raznih otokih Pacifika omogočujejo taki klubi odpočitek in okrep- čilo našim vojakom in mornarjem ter vojakom in mornarjem Združenih narodov.

Čeprav so ugodnosti, ki jih nudijo ti klubi, v raznih krajih različni, vendar so postali izredno popularni. Obratovani na pod- lagi privatnih klubov z nekaterimi spremembami, predstavljajo ti klubi kosček domače zemlje, presajene na tuja tla. Jedi so ameriške. Udobne postelje, čiste ruhe in blazine ter topla in mrzla kopel je na razpolago. V dvoranah je mnogo udobnih se- dežev. Igralna soba, soba za pi- sanje in čitalnica so vedno pol- ne.

Aranžirajo se ture za razgled mesta. Skupni obiski gledišč se organizirajo. Ravno tako zabave. Ples je približno enkrat na teden, obiskovalci so skrbno iz- brani.

Ko so se izkrcale ameriške čete v severni Afriki zadnji no- vember, so se predstavniki Rde- čega križa izkrcali z njimi. V Oranu je Rdeči križ takoj dobil na razpolago velik magazin za avtomobile in v njem uredil zbi- rališče za ameriške čete. Takoj je postal splošno zbirališče za vse vojake. Kmalu za tem se je na- šel klavir v odličnem stanju, ka- kor tudi lep radio. Drugi dan je neka bližnja restavracija posodi- la 70 stolic, a mizarji so naglo napravili 15 miz.

Skrb za zdravje je bila le po polovici dolžnost Rdečega križa. V bolnišnicah so posebno izve- ščani delavci poleg elegantno ob- lečenih bolničark Rdečega kri- ža v uniformah sledili četam in negovali bolnike. Kljub omeje- nim možnostim se je našlo po- trebno število osebja, ki je po- skrbelo za okrepčilo in zabavo. Pacientom se pomaga pri pisanju pisem in na vse mogoče druge načine.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR	
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUNEL, gl. blagajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Podpredsedniki	
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik	Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS EARNICK, drugi podpredsednik	2657 W. 68th St., Cleveland, Ohio
Distriktni podpredsedniki	
JOS. CULKAR, prvo okrožje	417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje	R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje	7885 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje	2979 Randall St., St. Louis, Mo.
URBULA AMBROSEK, peto okrožje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje	223 W. 7th St., Walsenburg, Colo.
Gospodarski odbor	
MATH PETROVICH, predsednik	883 E. 131st St., Cleveland, Ohio
VINCENT CAINKAR	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUNEL	2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JACOB SUPAN	1460 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOTRICH	1957 So. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
RUDOLPH LISCH	700 E. 260th St., Cleveland, O.
Posolni odbor	
ANTON ŠKULAR, predsednik	Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH	215 Tynes St., Luerne, Pa.
FRANK BARBIC	18011 Mushoka Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW VIDRICH	706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK	712 E. 180th Street, Cleveland, Ohio
Nadporni odbor	
FRANK SAITE, predsednik	2651 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MILAN MEDVESEK	12928 Arcade Ave., Cleveland, Ohio
ANDREW GRUM	17188 Snoden, Detroit, Mich.
JOHN GLAF	221 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGAI	85 Westcott Ave., Peru, Ill.
Glavni sekretarji	
DR. JOHN J. ZAVERNICK	2219 So. Ridgeway, Chicago, Ill.

Da bi se zadovoljilo njihovim fizičnim potrebam, je Rdeči križ po kratki poti dobil 10 zabojev cigaret, užgalice, britve, kremo za britje, krtačice za zobe in pa- sto, prlično količino bombonov, pisemskega papirja, od 1200 do 1500 knjig in zbirko ameriških magazinov.

Poslednji klub te vrste je bil odprt v Kumingu na Kitaj- skem. Otvoritev je prijavil Rde- či križ pred nekoliko tedni. Kljub težavam prevoza in kljub temu, da se je prodajal bencin po osem zlatih dolarjev galona, se je otvoritev izvršila po progra- mu.

Vojaki so mu dali ime Klub zmage (Victory Club). Ima ve- liko glavno dvorano, dve sobi za igre, knjižnico in čitalnico. Zna- naj kluba je igranje s podkovo, badminton, kroket, volley ball in basketball. Orodje se mora do- biti večinoma iz Indije in radi visoke cene bencina se mora po- rabljati ročne delavce za pri- pravljjanje terena.

Kot podružnice klubov in v svrhu zabave vojakov, ki služijo na osamljenih mestih v Angliji in v severni Afriki, Rdeči križ vseh postavi nekoliko milj od najbližje vasi poseben avtomo- bil. Popolnoma samostojni ti av- tomobili obiskujejo vsak dan po nekoliko mest. Amerikanska ka- va in kolači so na razpolago. Tu- di cigarete se servirajo. Ravno tako nosijo ti avtomobili, razne druge potrebščine za zabavo s se- boj, na primer zalogo gramofon- skih plošč vsake vrste, katere se prenašajo tudi po zvočniku.

Klubi dobivajo vse potrebne stvari iz posebnih centrov in iz takozvanih hiš za odpočitek. Te se nahajajo na podeželju in nu- dijo udobno stanovanje, prostor za odmor, dobro hrano in mir. Vseh klubov, zabavišč in hiš za odpočitek, katere je postavil Rde- či križ, je približno 150.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za horisti- ke potrebe agitacije svojih društev in članstva in za propa- gando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih pod-pornih organizacij. Vseka or- ganizacija ima obilajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev na- se ne pošiljajo listu Prosveta.

Why I don't act my age

Starostno obnašanje! Kaj še, potem bi se moral obnašati ko star izrabljen čistilec, ki je za v šaro. Mesto tega se počutim mladega in čilega, ter še vedno čistim najboljšo preprogo.

To je zato, ker moj lastnik obrača posebno pažnjo name, kar je zelo važno v vojnem času, ko se materijal, ki se je rabil za čistilce, rabi sedaj za topove, tanke in zrakoplove.

Ce mene vprašate, tedaj vam rečem, moj lastnik je pameten in patrijičen tudi. Priporočam, da mu sledite, kar je zelo enostavno.

Zapomnite si, vedno sprazni- prah iz vreče kadar končate s čiščenjem. Vi- deli boste koliko boljše vam bo čistilec delal.

Očistite, vrečo prahu kar najbolj morate, da stresete dosega ven in vsak mesec vsaj enkrat okratite vre- čico, toda ni je treba prati.

Ne, ne, šenkel! Nikdar ne- poudite s čistilcem preko bučik, željčev, vianih zapok, denarja ali drugih trdih predmetov. Poberite jih rajši z roko.

Pazite na ščetko, da je pravilno priprjena okrog- la inča nižje od vsealica. Preglejte jo in uravnajte pogostoma.

Nova ščetka čisto pometa. Ako so pometnice izrab- ljene, nadomestite z novo krtačko, držite jih proste las, dlake in drugih niti.

Zadnja beseda — sledite iz- delovalčevim navodilom glede mazanja in ne po- skušajte sami popravljati motorja.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Kitajska dekleta živajo obleke za begunce v šoli v bližini Paokija.

MEJAŠI

Povest iz davnih dni

99

Napisala
Ilka Waštelova

(Se nadaljuje.)

"Miljenka! Kaj ti je danes, da si tako razpošajena?" Godeslava je klicala nečakinja "Miljenka," dasi je bila deklica krščena za "Rualdo". Ali langobardsko ime je bilo Godeslavi tuje in zoprno.

"Vesela sem, tetka Godeslava, tako sem vesela, da ne vem, kaj bi počela. Pomisli, tetka, dekletce se je oklenilo Godeslave in ji posepetalo v uho: "Pomisli: tri dni ne bo očeta Teofila nazaj!"

"Ti porednica! In zato se veseliš!" jo je pokusila karati Godeslava, a okrog usten ji je trepetal nasmeh, ki ga je dekle dobro opazilo in se zasmejal na glas.

"Tetka, saj si ti tudi vesela, saj vem, da si. Pusti to omarico, naj jo obriše kdo drugi; pojdi, greva na moj vrtec! Pokažem ti, kako lepo so se danes razcvetle one rožice, ki mi jih je Adalvin prinesel iz Forumjulija."

Miljenka je vlekla Godeslavo proti vratom, na pragu pa se je ustavila in vprašala tiho, da je ne bi slišala dekla, ki je v sosednji sobi snala tla:

"Ali veš, kaj ima oče Teofil v oni omarici, ki si jo brisala? — Jaz pa vem: polne steklenice žganja."

"Miljenka!"

"Res, res! Zato jo vedno zaklepa. Nekdaj sem prav tiho stopila v njegovo sobo, pa je stal pred odprto omarico in pil iz steklenice. Zasmejala sem se glasno. On je pa urno postavil steklenico k drugim v omarico in zaloputnil vrata. Zaleto se mu je žganje, da je dolgo kašljal. Potem me je pa oštel."

"Prav je storil."

"Tetka, ali to ni prav, da pije žganje. Sama si mi nekda rekla, da je žganje ostuden strup, ki napravi iz pametnega človeka divjo žival. Glej, menih ga daje tudi Adalvinu, ker mu ga prinaša iz Forumjulija. Potem se pa Adalvin prepira in pretepa s hlapci."

"Pustimo to reč, Miljenka. Medve očeta Teofila ne moreva napraviti drugačnega, kakršen je. Star človek je že. Naučil te je brati biblijo in za silo tudi pisati—hvaležna mu moraš biti."

"Hvaležna sem tebi, tetka Godeslava, ker si tako dobra z menoj."

Miljenka je objela Godeslavo in jo odvedla po grajskih stopnicah na mali, z nikim zidom ograjeni vrtiček, ki se je kakor veliko ptiče gnezdo držal visokega grajskega obzidja. Na nizkem vrtnem zidu je imela Miljenka nekaj cvetličnih lončkov; k njim sta stopili z Godeslavo. Tedaj je Godeslava pogledala čez zid doli proti Karnahiti in je vzkliznila:

"Glej, Miljenka, goste dobimo! O, bogovi, to ni nihče drugi kakor barbarski opat. Čuvaj že trobi v rog."

Onkraj Karnahite se je pojavil na cesti dolg pojezd. Orožje se je svetlikalo v soncu in pestri plašči jezdecov so plapolali v vetru.

Miljenka in Godeslava sta se vzpeli čez zid in Miljenka je kriknila:

"Glej, teta, onega mladega meniha; to je Marcijan, ali ne? — Čakaj, ko je bil zadnjič tu, sva se dogovorila, da mi da znamenje."

In dekletce je potegnilo iz nedrj bel robec in mahalo z njo jezdecem. Drug za drugim so se jezdec ozirali na obzidje in odzdravljali. A mladi menih je potegnil iz rokava robec in ga dvignil v pozdrav.

Godeslava in Miljenka sta odhiteli po stopnicah navzgor in čez grajsko dvorišče k velikim vratom. Kmalu je zbrala okrog njih vsa služinčad in še nekaj trenutkov, pa so skozi visoka vrata zaklopotala konjska kopita.

Godeslava je stiskala Marcijanu roko in Miljenka je plaho poljubila strogemu stricu opatu prstan na roki.

"In oče Teofil?" je vprašal opat in namršil obrvi.

"Odšel je davi v Forumjulij," je odgovorila Godeslava.

"Tako?"

Odšli so v grad.

Zgoraj v dvorani je vprašal opat Godeslavo: "Čemu je šel Teofil v Forumjulij?"

Godeslava se je rahlo nasmehnila in dejala, ne da bi pogledala opatu v ostre oči:

"Večkrat zahaja tja."

Ali opat ni bil mož, da bi bil zadovoljen s takimi odgovori.

"Ali ti ni znano — zakaj?" je vprašal vnovič s poudarkom.

"Po žganje hodi," se je zdajci oglašila Miljenka, da bi pomagala teti iz zadrege.

"Kako si rekla? Po žganje?" Iz obraza, kakor iz kamena izklesanega, so se ostre opatove oči zapičile v deklin obraz.

Miljenko je izpreletelo po hrbtu, kakor bi jo bil obilil z mrzlo vodo; vendar je pogumno prikimala in dostavila:

"Z Adalvinom sta šla."

Opatov jekleni obraz je izpreletel teman oblak, a rekel ni ničesar.

Ze je potekal tretji dan opatovega bivanja v Nemah. Pregledal je že vse gospodarstvo: hlevne in žitnice in njive in gozdove. Sel je tudi doli v selo pod gradom, dovolil nekaterim seljakom nekaj lesa in drugim nekaj žita proti temu, da pred zimo popravijo streho grajske cerkvice.

Minil je že tretji večer, a Teofil se še ni vrnil. Vsi v gradu so že legli k počitku, le barbarski opat je še hodil po dvorani.

Tedaj se je začel hrušč na dvorišču in kmalu za tem ropotanje na stopnicah.

Opat je odprl vrata, da je luč iz dvorane posvetila po hodniku. Ko se je prikazala vrhu stopnic široka postava, je velel opat v ostrem glasu:

"Semkaj priditi!"

Omahovaje se je prizibal po hodniku oče Teofil. Bulji se z krvavimi očmi v opata, kakor da gleda prikazen.

Za Teofilom je prišel po stopnicah Bavarec Adalvin, ki je hotel zaviti v gorenje nadstropje.

"Semkaj priditi!" je vdrugič velel opat.

In prišel je tudi Bavarec, nesoč v dveh pletenicah polne steklenke.

"Tja postavi!" mu je ukazal opat.

Bavarec je postavil pletenice na klop pri vratih in preplešnil gledal opata. A ta mu je pokazal vrata in Adalvin je hitro slušal in se opotekel iz dvorane.

Opat je zaprl za njim vrata, se ustopil pred Teofilom, ki je ves dišal po žganju, ter je dejal počasi, z mrzlim glasom:

"Ali sem te zato poslal sem?"

Teofil se je vrpel pred opata na kolena. Ali opat je z gnusom odstopil in velel:

"Vstani! Jutri, ko se iztrezneš, se pogovori-va dalje."

Prihodnjega jutra je opat že zgodaj odjahal iz gradu. Vzel pa je s seboj le Marcijana in dva hlapca...

Po južini so se vrnili in opat je poklical v dvorano Godeslavo in Miljenko ter dejal:

(Dalje prihodnjik.)

Silki kašeta nemški konvoj v bližini holandskega obrežja, ki so ga napadli angleški letalci.

žim v vojaški bolnici. Ko ozdravi, se zopet vidimo.

Pozdravljam Te,

Jakob.

O ti nesreči fant. Kdo bi si mislil! Pri njem se je pač uresničil pregovor: "Nobena tuga samodrugla". Ko so mu uravnali nogo, se je kmalu vrnil domov, a bil je le senca proti prejšnjemu.

Njegova sestra mu je stregla z veliko skrbnostjo, a zaman. Jakobova lica se niso hotela več porudečiti. Lotil se ga je tisti neusmiljeni kašelj, ki pokonča toliko mladih bitij. Pešal je tako hitro, da se kmalu ni mogel več pokoncu držati.

"Menda se je vse zarotilo proti meni", je dejal včasih ter trpel vdano dalje.

Ko pa je zavel zopet jesenski veter, ko je začelo na drevju prvo listje rumeneti in po njivah proso zoreti, so oznanili nekega jutra farni zvonovi, da je Jakob rešen vseh nesreč, vsega trpljenja.

Nisem verovala v prazne vraže in v nikaka prerokovanja, a vendar so mi neprestano šumele po ušesih besede rajnega Jakoba:

"Troje 'beračev' se mi je razdrlo, troje nesreč me bo zadelo v tem letu!"

SKOPI GROGA

Težko bi bilo najti bolj skopega in lakomnega človeka, kakor je bil stari bajtar Grog. Bil je suh kakor traka; ni čuda, saj si še suhega kruha ni toliko privoščil, da bi se nasitil. Oženjen ni bil. Kako tudi! Ženi bi bilo treba obleke, jedla bi vsak dan, ej, to pa velja! In če bi prišli še otroci, kdo jih bo redil? Ne, ne, ženitev ni bila po Grogovi glavi.

Ker pa sam ni mogel vsega ogospodariti in ogospodinjiti, je dal zemljo v najem, sam pa je hodil na dno. Vina si ni privoščil nikdar kapljice, ker se mu je zdelo predrago.

Zato pa se je vsakomur čudno zdelo, ko je nekoč pretkani Grogov sosed Anžek naredil s svojimi sosedi stavbo, da pripravi Grog do tega, da kupi ne le sebi,

ampak tudi drugim toliko vina, da bo teklo od mize.

Grog je imel poleg svoje skoposti tudi to slabost, da je bil zelo radoveden. Zaradi tega je hodil redno vsak večer v v. k. Porentu, kjer so se navadno zbirali možakarji vse vasi ter preplevali novice iz vseh krajev.

To priliko je porab zvit Anžek, da doseže svoj namen.

Nekega večera pride k Porentu, vzame iz žepa dve srečki ter pravi:

"Ljubi sosedje, dve srečki sem kupil. Vsaka velja štiri krone. V par dneh bodo srečke dvignjene. Če bi morda tudi izmed vas kdo rad srečko kupil, mu eno prav rad odstopim. "Grog, — je dejal ter se obrnil k njemu — "kupi ti eno!"

"Beži, beži, Anžek!" — je jecel Grog — "to je že velik denar. Ne morem, naj jo kupi kdo drugi!"

Toda Anžek ni odjenjal.

"Grog, kupi jo, ne bo ti žal! Trideset tisoč ti prinese ta papir. Bodi pameten in kupi! No, pa če se ti zdi res že preveč, odšteti tiste uboge štiri krone, pa daj tu sosedom za par litrov vina in jaz ti srečko podarim!"

"Mhe, mhe" — je stokal Grog in iztegoval eno roko po srečki, drugo pa je tiščal v žep — "nič ne dam, nič! Veš, zato ne dam, ker ni gotovo, da bi bila ta srečka zares srečna. Nič ne plačam, nič! Vzajem jo pa, vzajem!" In če na to srečno res kaj zadenem, dam vam toliko za pi-jačo, da bo kar teklo od mize. Prej pa ne, dokler nisem na jasnem, da res kaj dobim!"

"Dobro! Tu jo imaš" — je odvrnil naglo Anžek in mu dal srečko. "A glej, da ostaneš mož-be-seda! Ako bo srečka prava, bomo pili, da bomo črno gledali!"

Grog je vse obljubil in boječ se, da bi mu kdo srečke ne vzel, jo je odkuril hitro proti domu.

Anžek pa je gledal za njim in se v pest smejal. Ko je potem navzočim razodel svojo nakano, smejali so se z njim vred tudi drugi.

Dva dni pozneje so bili moža-

karji z Grogom vred zopet zbrani pri Porentu.

Kar naenkrat pa trešči med nje Anžek, razoglav in razkuštran in zarjove: "O jaz nesreč-než! Zakaj sem dal srečko Grogu! Grog je zadel, jaz pa nič — nič!"

Grog je široko zazijal, potem pa nič manj glasno kakor Anžek zarjul: "Trideset tisoč kron, trideset tisoč kron!"

Nato je skočil kvišku od samega veselja skakal po sobi kakor otrok. Kdo ve, doklej bi bil še srečno Grog norel po sobi, da ga niso možakarji obstopili in kričali vse vprek:

"Grog, za pijačo, za pijačo! Ne pozabi, kar si obetal."

"Da, da, to pa to! Alo, vina goril!" je zavpil Grog in vrvel na mizo ves denar, kar ga je imel pri sebi.

Kmalu potem je bila miza obložena z vinom. Pili in pili so kakor na svatbi. Ko bi Grog ne bil tako v tisočake zaverovan, bi se mu moralo vendarle malo čudno zdeti, da je Anžek tako hitro pozabil svojo nesrečo, kajti izmed vseh je bil sedaj Anžek najbolj židane volje. A Grog ni videl nič drugega kakor denar.

Ko je bila zabava v najlepšem tiru, stopi v sobo vaški pismonoša, ki je bil z zvitim Anžekom natanko domojen, in pravi:

"Hej, sosedje moj! Vi se tukaj dobro zabavate, pa ne veste, da se je vrnila med denarnimi gospodi tam na Dunaju velika pomota. Prav zdajle je naš poštar dobil brzojavko, da ona srečka, številka 99870 je menim, ni bila dvignjena, ampak številka 99871. Vse skupaj je pomota, velika pomota, za eno številko so se zmotili. To sem prišel povedati, da ne bo imel oni človek nepotrebnih potov."

Ob tej kruti novici je ubogi Grog kakor od strele zadet o-

ČEMU TRPETI RADI VAŠIH NOG

Dr. Blaszcynski's zdravilo, katerega sedaj lahko dobite tudi po pošti-vam bo pomagalo. BOROCYL FOOT-BATH POWDERS stane samo 65c, pomaga proti srbečici, prevelikemu potenju, smrdljivosti in srbeči koži, ki vodi v atletičnost nog. OXINE POWDER samo 35c, se rabi po kopeli in tudi za v čevlji in nogavice. BOROCYL PASTE, samo \$1.35 za pomoč za boleče odprte rane na nogah.

BOROCYL CO.
1206 N. Ashland Ave., Chicago, Ill.
Phone: BRUNSWICK 7209
(Adv.)

Trinerjevo grenko vino in vojna

Rimski pesnik Ovidius je rekel pred 1900 leti: "Oh, blaženo zdravje! S prijaznimi spomladanskimi cveticami in njih krasoto—brez tebe nihče ni vesel!" V teh kritičnih vojnih dneh, utrjenost in skrb vam prevrne apetit in zdravje se nič. Trinerjevo grenko vino z Vitaminom B-1 je zelo koristno takemu stanju. V tem času preizkušena želodčna zmes in mlo odvajalno sredstvo vam povpreši apetit in prebavo. Nova primes Vitamin B-1 je povzdignila njegovo vrednost. Kupite ga pri vašem lekarnarju, uživajte kot je predpisano na steklenici in pazite na njegov uspeh. 55-letna popularnost te zmesi govori sama zase. Ako bi ne mogli dobiti Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1 v vaši bližini, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., in dobili bode eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1, poštine prosto. —(Adv.)

Šopek samotarke

Manica Komanova

NA KOPICI

(Nadaljevanje.)

Letos je bil potrjen v vojake. Kot sin edinec je bil obvezan služiti le par mesecev, a še to se mu je zdelo neizmerno dolgo. Kako bo materi hudo, je dejal včasih, ko me ne bodo videli čela dva meseca!

Nocoj je bil še dovolj vesel, in ko sva stopila na pod ter se pripravila k delu, je bil z drugimi vred kmalu prav židane volje.

"Kajne, Jakob," ga je podražil Štrukljev Francej, "nocoj sučeš 'beračev' v rokah, čez par tednov boš pa puško."

"No, ta dva meseca mu mine-ta kar mimogrede," pravi nato Mehnetov Ivan. "Jaz sem služil čela tri leta, a se mi zdi, da so kaj hitro minula. Sicer pa pri vojakihi tudi ni tako hudo, kakor trdijo nekateri."

"Zase še se ne zmenim," je rekel Jakob, "pač pa me skrbe mati. Teško jih pustim, četudi le za par mesecev. Vidim, da postajajo vedno slabotnejši."

Skušali smo ga potolažiti, ka-

kor je kdo vedel in znal, on pa je umolnil in pridno vezal. Parkrat se mu je "berač" pod roko razdril. Tedaj se je hitro sklonil, pobral razmedeno slamo ter jo z nekako jezo vrغل ven pod voz.

Delo nam je šlo vsem še dosti hitro izpod rok, a vendar je udarila ura že polnoči, ko se je oglašila harmonika na podu.

Fantje so prišli vsak svojo stresalko ter se jeli sukati po podu kakor na kaki ženitni. Jaz sem se zavrtela z Jakobom.

"Včasih sem že slišal praviti," mi je začel pripovedovati med plesom, "da kolikor 'beračev' se vezalcu v roki razdere, toliko nesreč ga doleti tisto leto. Bom videl, če je to res. Trije 'berači' so se mi razdrli, tri nesreče me zadenejo letos."

"Prazne yraže, Jakob, pomisli vendar, kdo more videti v prihodnjost! Kajne, da še tega sam ne veruješ?"

"Ničesar ne verujem, ničesar. To sem rekel kar tako." To rekši je čvrsto zavriskal, udaril a peto ob tla in zavrtela sva se še urneje naokrog...

Ura v vaškem zvoniku je udarila dve čez polnoč, ko smo je-

njali rajati ter popadali trudni po svojih ležiščih.

Štirinajst dni pozneje je moral Jakob k vojakom. Bolna mati njegova se ni mogla potolažiti. Bolezen se ji je zelo hitro hujšala. Videlo se je, da ne bo več dolgo. In res, komaj tri tedne po sinovem odhodu so jo našli nekega jutra mrtvo v postelji. Jakob je prišel k pogrebu.

Ni jokal ob grobu materinem, vendar se mu je na smrtnobledem obrazu bralo, da je popolnoma uničen.

"Srčno sem želel, da bi bil vojašine prost", je dejal, "sedaj mi je vseeno, ali sem pri vojakihi deset let ali še več. Doma nimam ničesar več iskati."

Rada bi ga bila nekoliko potolažila, a ni se ni posrečilo. Do skrajnosti potrpe se je vrnil k vojakom.

Deset dni pozneje dobim od njega naslednje pismo:

Draga mi!

Naznanjam ti, da me je zadel v kratkem času že druga nesreča. Bili smo na vojaških vajah gori v koroških gorah. Drugim se ni nič hudega zgodilo, jaz pa sem padel tako nesrečno, da sem si zlomil desno nogo. Sedaj le-

KING AND QUEEN OF HEALTH

KING AND QUEEN of Child Health Day, Bobby Zavattaro, 5, holds a mirror to record the reflections of Phyllis Imberone, 8, 5. Titles were won in competition with 16,000 children cared for by New York's Children's Aid Society through its seven centers.

mahnil na mizo in razlil pri par litrov vina po tleh. Ose mu je spadal kakor človeku ga muči grozen krč, nato pa strašnim glasom zbežal v tem noč.

Vsi navzoči so uvideli, da bila ta šala za Grog mnogo grozna. Hiteli so za njim, a sti večer ga ni dohitel nikdo. Drugo jutro so ga našli za vjo na vrbi obešenega.

POD KLANCEM

Pozdravljen, klanec vižmar! Pozdravljen, ti spomin one ne dobe, ko sem še malo otro ne družbi drugih vaških otro poletnem času dirjala in se la po tebi gori in doli, pozim se sankala in prekopicavala, da je bilo veselje! Pozdravljen, klanec vižmarski, ko sem v poznejši dobi dan za dra vlačila z ročnim vozikom na vozila poljske prideleke na rojstni dom, ki je stal ravno klanca!

Pod tem klanecm stoji kdanja Klanškova hišica. Klanšek je bil čevljar. Imel tri sinove. Starejšega, Jakca, izučil čevljarstva, srednjega Francejlina je dal v šolo, kjer je fant toliko časa učil, da je stal pater, in mlajšji, Janez, se učil pri Klanškovem sosedu Škocvu mizarstva.

Priden človek je bil Klan in tudi njegova žena. A imela slabost, da jima otroci bili enako dragi, četudi so vsi trije pametni in pridni. ko so starši Janeza čez mero govali in cenili, dočim je me Jaka vedno po nedolžnem žreti kako grenko, dasiravno je trudil Jaka pri delu od zora mraka in se mu v nikakem o ni moglo očitati nič slabega, veda je Jakca to bolelo. A je bil dober fant in je ljubil je starše, je trpel vse potrpe vo in molče.

(Dalje prihodnjik.)

All ste naročeni na dno "Prosveto"? Podpirajte svoj

THE NEW ENCYCLOPEDIA MACHINE SHOP PRACTICE

GEORGE W. BARNWELL
Institute of Technology v angli
Specializirani profesor na Slava

Podlago za mehanično znanje morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini). Ta ve-

knjiga popisuje in v slikah po-temeljna dela mehanike. Različni mehaniki; pojasnjuje uporabo vsake stroja, orodja in meril. Po-kaže kako je treba uporabiti načrte (in printe) ter vam tudi daje mnogo čunskih tabel, da morete popraviti svoje delo. Ne glede na to, ali se le počnete, vam bo ta knjiga koristna in mnoge potrebne—slik in risb. 576 strani, trda vez, knjiga stane SAMO \$1.99.—Po-štom plačamo mi. Naročite pri K. GARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th St., NEW YORK.—Zaloga ni velika. Naročite to vašno knjigo že danes.

Razni mali oglasi

Delo dobe moški

ČUVAJ—Watchman dobi stalno delo, \$30.00 tedensko. Znati more čitati in pisati angleško. 209 W. Jackson st. Room 212.

MOŠKI VOJAŠČINE PROS

važno delo vojne produktivnosti ALUMINUM-MAGNESIUM

Odpošiljalni oddelek—v živo Se ne zahteva skusenosti

48-urno tedensko delo, minim

APEX SMELTING CO.

2537 W. Taylor Street

PORTER—dobi stalno delo Oglasite se na: 23 No. Frank